

WOORD VOORAF

Kun je vandaag nog recht beoefenen binnen een nationale context? De vraag stellen is ze beantwoorden. Zeker in die vooruitstekende landtong van Azië, die men Europa pleegt te noemen, is elke rechtsbeoefening meerlagig geworden, met een onmiskenbare en bepalende inbreng van het internationale en het supranationale recht. De voordelen van zo'n evolutie zijn niet moeilijk te bedenken: een meer verenigd recht is transparanter en minder complex, en beperkt juridische transactiekosten. De winst is niet enkel symbolisch, maar kan met enige handigheid zelfs berekend worden.

Zoals wel vaker in het recht, is overhaast enthousiasme echter niet noodzakelijk de beste weg voorwaarts. Meerlagigheid en eenheidsworst zijn immers onverzoenbaar, om niet te zeggen: een *contradictio in terminis*. In de worst in kwestie is immers alle onderscheid verloren gegaan, en daarmee ook elke nuance.

Wat heeft dit allemaal te maken met de reisverslagen die u nu dringend wil gaan lezen? Toch wel een en ander. Er is immers geen betere manier om nuance in het recht te ontdekken dan door de eigen praktijk te confronteren met een praktijk die daarmee gelijkenissen vertoont, maar ook verschillen. Zet tien aansprakelijkheidsspecialisten uit evenzoveel landen bij elkaar en leg hen een casus voor – lang zal het niet duren eer niemand nog weet of er nu meer gelijkenissen dan verschillen bestaan tussen de onderscheiden werkwijzen, of net omgekeerd. Eén ding is echter zeker: al wie met een open geest deelneemt aan dit soort oefeningen komt er als een beter, want meer genuanceerd jurist uit.

In die zin heb ik steeds gevonden dat de juristenreizen behoorden tot de kerntaken van de Vlaamse Juristenvereniging, en niet mochten worden beschouwd als een feestprogramma, als een extraatje bovenop de ernstige activiteiten van de rest van het jaar. Wat juristen in Vlaanderen tot Vlaamse juristen maakt, wordt immers pas duidelijk in de dialoog met de juristen uit andere landen en rechtsstelsels. De ruimte voor verbetering van het eigen rechtsstelsel ontstaat met name in de rechtsvergelijking. Niet op een naïeve wijze, waarbij het zou volstaan de knip-en-plakfunctie van een tekstverwerkingsprogramma ter hand te nemen om buitenlandse voorbeelden over te nemen, maar wel op een volwassen wijze, waarin zowel het eigen als het andere recht ernstig worden genomen in hun maatschappelijke, historische en levensbeschouwelijke context.

Ook daarom is het goed deze verslagen te bundelen en ter beschikking te stellen. Zoals het een goed reisverslag past, combineren ze lichtvoetigheid met nieuwsgierigheid. Werd Thomas Mores *Utopia* niet geschreven in de vorm van een reisverslag? Neem en lees, en vergezel de Vlaamse juristen op hun avonturen van het voorbije decennium.

Frank Judo
Erevoorzitter Vlaamse Juristenvereniging